

MASHINASOZLIK YO‘NALISHI TALABALARIDA KASBIY KOMPETENSIYALAR VA TEXNIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI

DOI: 10.53885/edinres.2021.79.67.031

S. Yu. Adizova

Annotatsiya. *Maqolada mashinasozlik yo‘nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyalar va texnik qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatlari haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so‘zlar: *kompetensiya, texnik qobiliyat, kasbiy kompetentlik, kompetentli yondashuv, ta’lim moduli.*

Аннотация. *В статье рассматриваются возможности развития профессиональных компетенций и технических способностей студентов-механиков.*

Ключевые слова: *компетентность, технические возможности, профессиональная компетентность, компетентный подход, учебный модуль.*

Abstract. *The article discusses the possibilities of developing professional competencies and technical abilities of mechanical students.*

Key words: *competence, technical capabilities, professional competence, competent approach, training module.*

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” gi PF-5847-sonli Farmonida oliy ta’lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarining barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo‘shadigan, mehnat bozorida o‘z o‘rnini topa oladigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash tizimini yo‘lga qo‘yish vazifalarini belgilab berdi .

Ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarning keng o‘zlashtirilishi, talaba - yoshlarning qobiliyatlari va imkoniyatlariga muvofiq ravishda ta’limga tabaqalashtirilgan yondashuvning joriy etilishi hamda ta’lim berishning ilg‘or pedagogik texnologiyalarini, zamonaviy o‘quv – uslubiy majmualarning yaratilishi, ta’lim - tarbiya jarayonining didaktik jihatdan ta’minlanishi ta’limni boshqarish tizimini takomillashtirishga asos bo‘lmoqda. Bu o‘z navbatida ta’lim muassasasi rahbarlari zimmasiga ta’lim, fan, texnika va texnologiyalarning jahon miqyosidagi yutuqlarini, yangiliklarni tatbiq etgan holda pedagogik jarayonni ilmiy asosda tashkil etish va uni loyihalash yo‘nalishlari, shuningdek, boshqaruv faoliyatlarida

vujudga kelayotgan noan'anaviy muammolarni ijobiy hal etish borasida turli yangi vazifalarni yuklaydi. Bozor munosabatlari sharoitida mehnat bozorida ustuvor o'rin egallagan kuchli raqobatga bardoshli bo'lish har bir mutaxassisdan kasbiy kompetensiya va texnik qobiliyatga ega bo'lish, uni izchil ravishda oshirib borishni va shu bilan birga yo'nalish talabalarining bilish faoliyatini rivojlantirishning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltirilgan pedagogik tizim va ta'lim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida individuallashtirish, modulli ta'lim texnologiyalarini amaliyotga keng joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish davr taqozo etmoqda.

“Kompetensiya” tushunchasi ta'lim sohasiga psixologik ilmiy izlanishlar natijasida kirib kelgan. Psixologik nuqtai nazardan kompetensiya “noan'anaviy vaziyatlar, kutilmagan hollarda mutaxassisning o'zini qanday tutishi, muloqotga kirishishi, raqiblar bilan o'zaro munosabatlarda yangi yo'l tutishi, noaniq vazifalarni bajarishda, ziddiyatlarga to'la ma'lumotlardan foydalanishda, izchil rivojlanib boruvchi va murakkab jarayonlarda harakatlanish rejasiga egalik” ni anglatadi .

Kasbiy kompetentlik - mutaxassis tomonidan kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim ko'nikma va malakalarning egallanishi va ularni amalga yuqori darajada qo'llay olinishidir.

Kasbiy kompetentlik mutaxassis tomonidan alohida bilim, malakalarning egallanishini emas, balki har bir mustaqil yo'nalish bo'yicha integrativ bilimlar va harakatlarning o'zlashtirilishini nazarda tutadi.

Shuningdek, kompetensiya mutaxassislik bilimlarini doimo boyitib borishni, yangi axborotlarni o'rganishni, muhim ijtimoiy talablarni anglay olishni, yangi ma'lumotlarni izlab topish, ularni qayta ishlash va o'z faoliyatida qo'llay bilishni taqozo etadi.

Kasbiy kompetentlik quyidagi holatlarda namoyon bo'ladi: - murakkab jarayonlarda, - noaniq vazifalarni bajarishda, - bir-biriga zid ma'lumotlardan foydalanishda, - kutilmagan vaziyatda harakat rejasiga ega bo'la olishda.

Kasbiy kompetentlik negizida turli sifatlar shakllanadi. Quyida kasbiy kompetentlik negizida aks etuvchi sifatning mohiyati qisqacha yoritiladi.

- Ijtimoiy kompetentlik – ijtimoiy munosabatlarda faollik ko'rsatish ko'nikma, malakalariga egalik, kasbiy faoliyatda sub'ektlar bilan muloqotga kirisha olish.

- Maxsus kompetentlik – kasbiy-pedagogik faoliyatni tashkil etishga tayyorlanish, kasbiy-pedagogik vazifalarni oqilona hal qilish, faoliyati natijalarini real baholash, bilim, ko'nikma va malakalarni izchil rivojlantirib borish bo'lib, ushbu kompetentlik negizida psixologik, metodik, informatsion, kreativ, innovatsion va kommunikativ kompetentlik ko'zga tashlanadi.

Zamonaviy yuqori malakali mutaxassisga ijtimoiy buyurtma ko'p hollarda shaxs va faoliyatning sifatli tavsifnomalariga qo'yilgan ob'ektiv

talablar bilan belgilanadi. Aynan ta'lim sifatini takomillashtirish davlatning ijtimoiy va iqtisodiy siyosatini amalga oshirish sur'ati, sifati va usullariga ahamiyatli ta'sir ko'rsatmoqda.

Ta'lim - jamiyatni isloh qilish va uni tashqi dunyo uchun yanada ochiq hamda yangi texnologiya va bilimlarga yo'naltirilgan jamiyatga aylantirishning asosiy omilidir. U nafaqat jamiyatning rivojlanish istiqbolini, balki har bir insonning alohida faoliyatini oldindan aniqlaydi va belgilaydi.

Kompetentli yondashuv oliy ta'lim jarayonini rivojlantirishning muhim omillaridan biri xisoblanadi. Bugungi kunda ta'lim sifatini bo'lajak mutaxassislarning kompetentligini shakllantirish va texnik qobiliyatlarini oshirish bilan ta'minlash mumkin, bunga ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali erishish mumkin. Shunday texnologiyalardan biri modulli ta'lim texnologiyasidir. Oliy ta'limga modulli kompetentli yondashuv ta'lim jarayonida shakllantirilishi va rivojlantirilishi zarur bo'lgan tayanch, kasbiy va maxsus kompetensiyalar kompleksini loyixalashtirish imkonini beradi.

Oliy ta'limda modulli kompetentli yondashuv asosida ta'lim dasturlari mazmunini loyixalashtirish texnologiyasi quyidagi ko'rinishga ega bo'ladi:

1) ish beruvchilar bilan hamkorlikda muayyan ta'lim yo'nalishi bo'yicha tayyorlanadigan mutaxassisning asosiy funksiyalari ro'yxati belgilab olinadi;

2) belgilangan funksiyalarni amalga oshirish uchun zarur va yetarli bo'lgan maxsus kasbiy kompetensiyalarning to'plami aniqlanadi;

3) nazariy bilimlariga tayangan holda talaba hal qila olishi kerak bo'lgan amaliy harakatlar va bajariladigan ishlarning namunaviy asosi sifatidagi tipik kasbiy vazifalar, muammolar va vaziyatlar to'plami loyihalashtiriladi;

4) ta'limning maqsadlari, mazmuni, o'zlashtirish usullari va o'zlashtirilganlik darajasini aniqlash yo'llarini o'z ichiga olgan ta'lim modullari tizimi ishlab chiqiladi;

5) ta'lim modullarining muayyan to'plamidan asosiy ta'lim dasturlari loyihalashtiriladi;

6) maxsus kasbiy kompetensiyalarning shakllanganlik darajasini aniqlash mezonlari va ularni baholash usullari ishlab chiqiladi.

Ta'lim moduli - ta'lim maqsadlari va mazmunini belgilashning avtonom birligi bo'lib, ularni o'zlashtirish va nazorat qilish bo'yicha tavsiyalarni o'z ichiga oladi hamda bir yoki bir nechta kompetensiyani yoki biror murakkab kompetensiyaning bir qismini shakllantirishni ta'minlaydi.

Kompetentlik sifatlarini o'zida shakllantirgan mutaxassis o'z kasbining yetuk ustasi bo'ladi, barcha vaziyatlarda ham o'z faoliyatini muvaffaqiyatli olib borishi uchun doimiy ravishda o'z bilim va mahoratini oshirib, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarni, ilg'or pedagogik tajribalarni, metod va usullarni muntazam o'rganib, pedagogik kasbiy kompetensiyalarini

rivojlantirib boradi. Shunday shaxsiy sifatlarga ega bo'lgan mutaxassisning kasbiy faoliyati davomida zarur kompetensiyalari shakllanadi. Mehnat qilish madaniyatigagina emas, balki yuksak umumiy-soniy madaniyatlar: odob-axloq, qadriyatlar va obru-e'tibor egasi bo'lishi o'z-o'zidan ayon bo'ladi. Har qanday tadqiqotni amalga oshirishning metodologik asosi sifatida tanlab olinadigan g'oyalar, holatlar, nazariya va yondashuvlar asosida o'rganiladigan hodisa mohiyati talqin qilinadigan nazariy g'oya aks ettiriladi, ob'ekt to'g'risidagi tasavvurlar modellashtiriladi, uni samarali rivojlantirishning mexanizmlari, vosita va pedagogik shart-sharoitlari aniqlanadi.

Malakali mutaxassisni tayyorlashda, ya'ni tayanch, umumkasbiy (kasbiy-pedagogik) va kasbiy (maxsus) kompetensiyalarni shakllantirishda va rivojlantirishda ta'lim mazmuni (davlat ta'lim standartlari va o'quv reja, dasturlar), shakli, metod, vositalari (darsliklar, elektron axborot ta'lim resurslari va boshqa didaktik materiallar, o'quv va metodik qo'llanmalar, laboratoriya jihozlari va hokazolar) va ta'lim texnologiyalari (ta'lim metodlari, tashkiliy shakllari va boshqalar) dan foydalanib o'quv-tarbiya jarayoni tashkil etiladi, hamda kasbiy-pedagogik faoliyatni amalga oshirish va auditoriyada ideal sharoitda olingan nazariy bilimlar hamda amaliy ko'nikmalarni real sharoitda tajribadan o'tkazish maqsadida malakaviy amaliyot tashkil etiladi.

Bunda ta'lim japayonida egallangan tayanch, umumkasbiy (kasbiy-pedagogik) va kasbiy (maxsus) bilim, ko'nikma, malakalarini mehnat faoliyati amaliyotiga tatbiq etadilar. Kasbiy - pedagogik faoliyat natijasida - boy dunyoqarashga, mustaqil, faol, tashkilotchi, qobiliyatli, ijodkorlik (kreativlik) ruxida, o'zini – o'zi nazorat qila olish tartibida faoliyat olib boradigan, ma'lum kompetentlik darajasiga ega, etuk malakali kadrlarning tayyorlanganligini tekshirish va tahlil qilib borish uchun faoliyat monitoringini olib boriladi. Hatijada etuk, malakali kadrlarning mustaqil va rejali asosda o'z ustida ishlashi, kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini izchil rivojlantirib borishini ta'minlanishi kuzatiladi. Yuqorida sanab o'tilgan kasbiy - pedagogik faoliyatlar tizim ichida kechadi, lekin bu tizim faoliyatini samarali bo'lishi uchun uni o'rab turgan muhit, ya'ni ijtimoiy, madaniy, pedagogik muhit talab darajasida bo'lishi zarur.

Kasbiy faoliyat monitoringi - etuk, malakali kadrlarning mustaqil va rejali asosda o'z ustida ishlashi, kasbiy kompetentlikni izchil rivojlantirib borishini kuzatishdan iborat. Bunda ta'lim oluvchilarning o'qitilish darajasini bilish uchun testlar, yozma ish og'zaki nazoratlar, audit, portfolio, o'z - o'zini baholash, imitatsion va muammoli - vaziyatli topshiriqlar asosida ma'lumotlarni yig'ish usuli, ta'lim natijalarining darajasini taqqoslash uchun kerak bo'ladigan ma'lumotlar majmuidan iboratdir [3].

Texnik oliy ta'lim bitiruvchilarining kasbiy kompetentligini zamonaviy ilmiy-texnik bilimlar negizida shakllangan psixopedagogik va umum

- muhandislik hamda maxsus tayyorgarligi belgilaydi. Bitiruvchilarni muhandis - texnolog sifatida tayyorlashdan ko'zlangan maqsad - oliy pedagogik ta'lim tizimida ushbu mutaxassislarning psixopedagogik va texnik texnologik tayyorgarligini ta'minlashdan iboratdir. Oliy malakali kadrlar tayyorlash klassifikatoridagi barcha sohalari bo'yicha oliy ta'lim muassasalarida o'qitilishi yo'lga qo'yilgan va pedagogik nuqtai nazaridan moslashtirilgan fanlar bo'yicha ta'lim olgan bo'lib, o'sib kelayotgan avlodni ta'lim va tarbiya masalalarini hal etish kabi vazifalarni bajarishi zarur.

Mashinasozlik yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyalar va texnik qobiliyatini rivojlantirish hamda shakllantirishning yakuniy maqsadi sifatida quyidagilarga e'tibor qaratiladi:

- mutaxassis kadrlarni kasbiy-pedagogik kompetentligini va texnik qobiliyatini shakllantirishda asosiy e'tibor o'quv fani vositalari, pedagogik faoliyat mazmuni va talabaning shaxsiy imkoniyatlari asosida shakllantirishga qapatiladi;

- kasbiy-pedagogik faoliyatning mazmuni, vazifalari, ushbu jayyonda hal etiluvchi muammolar va yuzaga kelish ehtimoli bo'lgan qiyinchiliklar xususida yaxlit tasavvurga ega bo'lgan holda shaxsiy faollikka erisha olishiga acoclanadi;

- mutaxassis kadrlarni psixopedagogik nuqtai nazardan tayyorlash aniq maqsad, ya'ni pedagogik va psixologik bilimlarning ta'lim muassasasida tashkil etiluvchi kasbiy ta'limning o'ziga xosligi bilan belgilanadigan tuzilmasi va mazmuniga yo'naltirilgan;

- mutaxassis kadrlarning kasbiy - pedagogik faoliyatidan kutiladigan va erishish mumkin bo'lgan natijalar talaba shaxsi, uning yo'nalganligi (talablari, qiziqishi, qadriyatli yo'nalishi, ishi, ongi, sabablari); ma'lumot darajasi (bilim, malaka, ko'nikmalari, bilimlarini doimiy ravishda boyitishga intilishi va mahorati); tarbiyalanganlik holati (ma'naviy, estetik, jicmoniy, mexnat va hokazolar jihatdan); ijtimoiylashuvi (faol kasbiy va ijtimoiy faoliyatni tashkil etishga tayyorligi, bilim olishni davom ettirishi, ijtimoiy va qadriyatli qoidalarni qabul qilishi); madaniyatligi (ijtimoiy-madaniy qadriyatlarini qabul qila olishi, intellektual, iqtisodiy, ekologik, madaniyat, aqliy va jismoniy mehnat madaniyati, munosabatlari mazmuni va xulq) kabi holat bilan belgilanadi. Kutilayotgan natijalarning eng yuqori darajasi bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetentligi hisoblanadi.

Yo'nalish talabalarining kasbiy - pedagogik kompetentligi mazmunini loyihalashtirish jarayonining asosiy, yakuniy maqsadini aniqlashdan uning yakuniy natijasini loyihalashtirishgacha bo'lgan davrni o'z ichiga oluvchi o'zaro mantiqiy bosqichlar o'z ifodasini topadi.

Talabalarning kasbiy faoliyatini modellashtirish mazkur loyiha doirasidagi tadqiqot muammosining ijobiy echimini ta'minlashga xizmat qiluvchi

omillardan biri sanaladi. Shu bois talabalarning kasbiy-pedagogik faoliyatini modellashtirish, uning mohiyati va shartlari xususida ma'lumotlarga ega bo'lish talab etiladi.

Mutaxassis kadrlarni tayyorlash jarayoni murakkab xususiyatga ega bo'lib, bu jarayonda maqsadning aniq belgilanishi, mutaxassis modelining tarkibiy asoslarini aniqlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Yuqorida keltirilgan faoliyat asoslari ma'lum mutaxassis uchungina emas, balki barcha mutaxassisliklar vakillari uchun ham zarur bo'lgan kompetentlikni o'z ichiga oladi. Masalan, bilim olishga moyillik, tashkilotchilik, jamoani boshqara olish, ijtimoiy faoliyatni tashkil etishga tayyorlik. Mutaxassis modelining ikkinchi va uchinchi tarkibiy asoslari hisoblanadigan faoliyat turlari ma'lum kasb uchun qo'yiluvchi aniq talablar darajasini belgilaydi.

Mutaxassis kadrlar avvalo ta'lim mazmunini loyixalashtirish bilan bog'liq quyidagi mahoratlar tizimini egallab olishi kerak: o'qitish maqsadlarini (ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantirish) konstruktiv tasvirlash; ta'lim oluvchilarda ma'lum kasb faoliyati bo'yicha bilim, ko'nikmalarning shakllanganlik darajasini aks ettiruvchi ko'rsatkichlarni aniqlash; ushbu ko'rsatkichlarning aks etishiga imkon beruvchi chizmalar, sxemalar, loyixalar, texnik-texnologik hamda tashkiliy-iqtisodiy mashqlar va ta'lim metodlari, shaklini to'g'ri tanlash; ularning ketma-ketligini aniqlash; ta'lim oluvchilar tomonidan nazariy va amaliy bilim va ko'nikmalarning shakllantirilishi va hokozalar borasidagi zarur ma'lumotlarga ega bo'lishni ta'minlovchi ko'rsatkichlarni aniqlash.

Kasbiy kompetentlikni shakllanishi jarayonida bo'lajak mutaxassislarning individual xususiyatlarini o'rganish, kompetensiyalarni o'zlashtirish jarayonini tashkil etish hamda uning natijalarini baholash muhimdir. O'quv faoliyatining zarur tarbiyaviy natijasini aniqlashga xizmat qiluvchi kompetensiyalar alohida tizimni tashkil etadi. Ma'naviy dunyoqarash va uning mohiyati hamda umumiy madaniyatlilik darajasiga qo'yiluvchi talablarni ham o'z ichiga oladi.

Tuzilishi nuqtai nazaridan mutaxassis modeli uni o'zgartirish va tuzatish imkonini beruvchi, faoliyat samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi va oson tashxis qilinadigan tarkibiy qismlarni o'z ichiga olishi zarur. Ikki qisimli tuzilmaga ega bo'lgan mutaxassis modeli eng ko'p tarqalgan model hisoblanadi.

Mutaxassis modeli - bu ishlab chiqarish sohasida yuzaga keladigan muammoli vaziyatlarni muvaffaqiyatli hal etilishini ta'minlovchi, ma'lum sifatlarni ta'riflovchi hamda kasb egasining mustaqil bilim olishi va o'zini rivojlantirishini aks ettiruvchi andoza hisoblanadi.

Mutaxassis modelini yaratishda kasbiy faoliyatning ma'lum turi uchun muvofiq keladigan shaxsiy sifatlar to'plami tartibga solinadi. Mutaxassis

modelining turlaridan biri malakaviy tavsifnoma hisoblanadi. Uning mazmunida quyidagi holatlar aks etadi: turli lavozim va turli ish joylari uchun xos bo'lgan kasbiy faoliyat turlari, vazifa va majburiyatlar, shaxsiy sifatlar, bilim va ko'nikmalar. Bunday modellar kadrlarni tanlash va joy-joyiga qo'yish, ularni attestatsiyadan o'tkazish, shuningdek mutaxassislarni tayyorlash va qayta tayyorlash dasturlarini tuzishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mutaxassis modeliga ko'ra pedagogik - psixologik, kasbiy hamda ixtisoslik fanlarni o'qitishda ta'lim mazmuni, shakli, metod, vosita va texnologiyalarini samarali qo'llanishi orqali kasbiy kompetentli mutaxassisning kasbiy pedagogik tayyorgarligi ta'minlanadi.

Kompetentli yondashuv asosidagi modulli ta'lim, muammoli ta'lim texnologiyalari, keysstadi metodi va pedagogik, texnik-texnologik muammoli vaziyatli topshiriqlar bo'lajak mutaxassislarni tayyorlashda kasbiy, ixtisoslik, pedagogik-psixologik turkumi fanlari va kasbiy faoliyat uyg'unligini ta'minlab, kasbiy kompetentli mutaxassis tayyorgarligini yuqori sifat darajasiga ko'taradi.

Mutaxassis kadrlarning kasbiy kompetentligini shakllanishi muayyan individual va shaxsiy sifatlarning o'zaro bog'liqligi va shaxsning ijtimoiy-madaniy faollik darajasiga bog'liq bo'ladi. Ushbu sifatlar motivatsion, tashkilotchilik, mustaqillik, qobiliyat, hissiy-irodaviy, predmetli faoliyatli, kreativlik, o'z-o'zini boshqara olish layoqati kabi-lardan tarkib topadi.

Kasbiy kompetentli mutaxassisning faoliyatli modelida ta'lim mazmuni uch darajada: tayanch kompetentlik (o'quv rejasidagi barcha blok fanlari uchun); umumkasbiy kompetentlik (o'quv rejasidagi pedagogik-psixologik hamda umummuhandislik fanlari to'plami uchun); maxsus kompetentlik (o'quv rejasidagi kasbiy va ixtisoslik fanlari uchun) shaklida keltirilgan.

Shunday qilib, tayanch kompetentlik oliy pedagogik ta'limning har bir bosqichi uchun ta'lim bloklari va o'quv fanlari darajasida aniqlanadi. Tayanch kompetentlik tartibini belgilashda kasbiy pedagogik ta'limning asosiy maqsadlariga muvofiq ijtimoiy va shaxsiy tajribaning mohiyati, ijtimoiy jamiyatda kasbiy faoliyatni tashkil etish jarayonida hayotiy ko'nikmalarni egallashga imkon beruvchi asosiy turlar muhim ahamiyat kasb etadi .

Kasbiy kompetentlik sifatlariga ega kadrlarni shakllantirish modeli - ta'lim va ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan pedagogik hamda texnik-texnologik muammoli vaziyatlarni muvaffaqiyatli hal etilishini ta'minlovchi, motivatsion xislatlar, intellektual salohiyat, hissiy-irodaviy sifatlar, predmetli-faoliyatli ko'nikmalar hamda o'z-o'zini boshqara olish sifatlarini ta'riflovchi, tashkilotchilik qobiliyatiga ega hamda kreativ fikrlovchi, kasb egasining mustaqil bilim olishi va o'zini rivojlantirishini aks ettiruvchi andoza hisoblanadi.

Auditoriyadagi ta'lim, malakaviy amaliyotlar hamda mustaqil ta'lim jarayonida bilim, ko'nikma va malakalar, faoliyat tajribasini o'zlashtirish hamda shaxsiy, kasbiy va individual sifatlarga ega bo'lishlik bitiruvchilarning tayanch, umumkasbiy va maxsus kompetentliklarining shakllanishini ta'minlaydi.

Xulosa. Mutaxassis kadrlarda kasbiy kompetentlikni shakllantirishning maqsadi kasbiy va shaxsiy rivojlanish jarayonida ta'lim oluvchining o'z-o'zini anglash, baholash va boshqarish kabi tarkibiy qismlarni rivojlantirish hamda ta'lim muassasalarida ishlashga tayyorlash hisoblansada, shu bilan birgalikda ularning umumkasbiy va ixtisoslik fanlari asoslarini o'rganish vazifalari quyidagilardan iborat bo'lishi kerak:

- yo'nalish mutaxassisining kasbiy faoliyatida pedagogik, umumkasbiy va ixtisoslikka oid bilimlarni o'zlashtirishga nisbatan ijobiy munosabatda bo'lishga erishish;

- ta'lim va ishlab chiqarish jarayonlariga xos bo'lgan muammoli vaziyatlarda masalalarni ajratib olish hamda ularni hal qilish usuli sifatida pedagogik va texnik-texnologik tafakkurni rivojlantirish;

- yo'nalish mutaxassisining kasbiy faoliyatida individual ta'lim metodini qo'llay olish, o'quv-pedagogik va ishlab chiqarish harakatlarining reproduktiv hamda ijodiy usullarini shakllantirish;

- kasbiy faoliyatida muhim kasbiy - pedagogik sifatlarini, ya'ni hamdardlik, bolalarni sevish va boshqalarni rivojlantirish, kasbiy va shaxsiy o'z - o'zini rivojlantirish ehtiyojini yuzaga keltirish.

Kasbiy kompetensiya va texnik qobiliyatga ega mutaxassis quyidagilarga erisha oladi: - o'z bilim va malakalarini izchil boyitib boradi, - yangi axborotlar, ma'lumotlarni o'zlashtiradi, - davr talablarini chuqur anglaydi, - yangi g'oyalar va bilimlarni izlab topadi, ularni qayta ishlaydi va o'z kasbiy amaliy faoliyatida samarali qo'llaydi.